

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія соціальної дії та практичної раціональності

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія/ «Sociology»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Соболевська М.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник(и): Соболевська М.О. д.соц.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри теорії та історії соціології

 Малес Л.В.

Протокол № 25 від «28» серпня 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – сформувати й поглибити знання студентів про історію та сучасний стан розвитку соціологічних теорій діяльності та практичної раціональності, ознайомити їх із актуальними тенденціями розвитку соціології, представити перспективи розвитку сучасного соціологічного теоретизування, отримати навички здійснення теоретичного аналізу існуючих дослідницьких підходів, пошуку теоретичних проблем та можливих шляхів їх розв’язання.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати основні етапи розвитку соціології, ключові напрямки сучасної соціологічної теорії.*
2. *Вміти працювати з науковою літературою та періоджерелами*
3. *Володіти понятійним апаратом сучасної соціологічної теорії*

3. Анотація навчальної дисципліни:

У дисципліні представлені класичні й новітні тенденції розвитку сучасної соціологічної теорії, особлива увага приділяється дослідженню різноманітних моделей пояснення однієї із основних концептуальних сфер соціологічного теоретизування – проблеми діяльності і практичної раціональності. Прослідковується зв’язок проблеми соціальної дії і практичної раціональності із іншими концептуальними сферами сучасної соціології.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є представлення розгорнутої картини ситуації в сучасному соціологічному теоретизуванні крізь призму різноманітних моделей соціологічного пояснення однієї із ключових концептуальних галузей соціологічної теорії – проблеми діяльності та практичної раціональності.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність самостійно формувати цілі, ставить конкретні завдання наукових досліджень і вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів (фк22)
- Здатність використовувати базові теоретичні знання, практичні навички й вміння для участі в наукових і науково-прикладних дослідженнях, аналітичній і консалтинговій діяльності (фк23)
- Здатність операціоналізувати концепти сучасних соціологічних теорій в дослідженнях суспільства (фк24)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	основні принципи положення концепцій соціальної дії та практичної раціональності	Лекція, семінар, самостійна робота	Тест, практичні завдання (кейси)	10
1.2	специфіку різноманітних концепцій соціальної дії в соціології та їх основних представників	Лекція, семінар, самостійна робота	творче есе, контрольна робота	10
2.1	працювати з бібліографією та періоджерелами, аналізувати, узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналій, ідей та принципів	Лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота, творче есе	20
2.2	продувати, відбирати, обробляти й аналізувати данні про соціальні процеси, пов’язані із категорією соціальної дії, наводити адекватні приклади, що ілюструють різноманітні аспекти теоретичних моделей соціальної дії.	Лекція, семінар, самостійна робота	тест, практичні завдання (кейси)	20

2.3	Використовувати фундаментальні соціологічні знання на практиці для опису й пояснення подій і процесів	Лекція, семінар, самостійна робота	Творче есе, контрольна робота, опитування	40

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)					
Самостійно формулювати цілі, ставить конкретні завдання наукових досліджень і вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів (прн28)				+	+
Застосовувати базові теоретичні знання, практичні навички й вміння для участі в наукових і науково-прикладних дослідженнях, аналітичній і консалтинговій діяльності (прн29)	+	+	+	+	+
Операціоналізувати концепти сучасних соціологічних теорій в дослідженнях суспільства (прн30)	+		+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на заняттях РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2 - 50/30 балів
2. Кр 1 з тем 1-3, РН 1.2, РН 2.1 – 15 балів/8 балів
3. Кр 2 з тем 4-5, РН 2.1, РН 2.2 – 15 балів/8 балів
4. Есе з дисципліни, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН2.3 – 20 балів/14 балів

- підсумкове оцінювання: залік

7.2 Організація оцінювання:

1. Індивідуальна та групова робота на заняттях РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2 – протягом семестру
2. Кр 1 з тем 1-3, РН 1.1, РН 1.2 – після теми 3
3. Кр 2 з тем 4-5, РН 2.1, РН 2.2 – після теми 5
4. Есе з дисципліни, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН2.3. – після теми 5

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота
1. Соціологічні парадигми і моделі пояснення соціальної дії у пер. пол. XX ст..				
1	Соціологічна традиція й проблеми сучасної соціологічної теорії	2	2	14
2	Класичні концепції соціальної дії М.Вебера, В.Паретто, Г.Зімеля, Дж.Міда	2	2	14
3	Концепція соціальної дії Т.Парсонса	2	2	14
2. Сучасні теорії соціальної дії				
4	Формування інтерпретативної традиції в соціології: А.Шюц, соціальний конструктивізм П.Бергера і Т.Лукмана, драматургічна соціологія І.Гофмана та етнометодологія Г.Гарфінкеля	2	2	14
5	Теорії раціонального вибору (М.Олсон, К.Ероу, Р.Акселрод, А.Нісканен) та соціального обміну (Дж.Коулмен, Дж.Елстер)	2	4	12
ВСЬОГО		10	12	68

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 10 год.

Семінари – 12 год.

Самостійна робота - 68 год.

9. Рекомендовані джерела¹:

Основна: (Базова)

- Alexander J. Theoretical Logic in Sociology. 4 vols. Berkeley: University of California Press, 1982-1984.
- Berger P. The social construction of reality / P. Berger, T. Luckmann. — Garden City, N. Y. : Doubleday, 1966
- Delanty G. Social Science: Beyond Constructivism and Realism / G. Delanty. – Buckingham: Open Un. Press, 1997.
- Ritzer G. Modern Sociological Theory. N.Y.: McGraw-Hill Higher Education, 2000.
- Turner J. (ed.) Theory Building in Sociology: Assessing Theoretical Cumulation. Newbury Park: Sage, 1989.
- Waters M. Modern Sociological Theory. L. et al.: Sage Publications, 1994. PP. 5-15.

Додаткова:

- Bourdieu P. Outline of a theory of practice / P. Bourdieu. - London: Cambridge Univ. Press, 1977.
- Emerson R.M. Social Exchange Theory // Annual Review of Sociology, Vol. 2 (1976), PP. 335-362.
- Giddens A. Central problems in social theory: Action, structure and contradiction in social analysis / A. Giddens. - L.: Macmillan press. - 1979.
- Habermas J. Theorie des kommunikativen Handelns. Bd. 1. Handlungsrationalität und gesellschaftliche Rationalisierung / J. Habermas. – Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1995
- Olson M. The Logic of Collective Action. Cambridge: Harvard University Press, 1965.
- Reckwitz A. Toward a Theory of Social Practices : A Development in Culturalist Theorizing // European Journal of Social Theory. – Vol.5 (2) - May 2002. - P.243-263.
- The Practice Turn in Contemporary Theory / ed. by T. Schatzki et al. New York: Routledge, 2001.
- Wagner H.R. Types of Sociological Theory: Toward a System of Classification / H.R. Wagner // American Sociological Review. — 1963. — P. 735–742.

¹ В тому числі Інтернет ресурси